

високу продуктивність праці, якість продукції. Він є точкою, в якій сходяться інтереси особистості та суспільства, поєднання особистих і загальних інтересів.

Професійна орієнтація – система навчально-виховної роботи, спрямованої на засвоєння учнями знань про соціально-економічні й психофізіологічні умови правильного вибору професії, формування в них уміння аналізувати вимоги різних професій до психологічної структури особистості, а також свої професійно значущі якості, шляхи й засоби їх розвитку.

А. С. Макаренко вніс досить багато цікавого і нового в теорію трудового виховання. Він був одним із перших педагогів хто зайнявся розробкою концепції трудового виховання. Система виховання А. С. Макаренка безпосередньо виросла із практики. А. С. Макаренко прагнув виховати нову людину, котра була потрібна тогочасному суспільству. Ідеї А. С. Макаренка щодо організації творчої праці, поєднання фізичних і розумових сил можуть слугувати основою для подальшого удосконалення трудового виховання молоді, моральної та практичної підготовки їх до трудової діяльності.

Загальні принципи і методи виховної роботи, які висунув Макаренко, повністю можна застосовувати і в сучасній школі.

Список використаних джерел:

1. Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика. Учебник для вузов. – СПб., 2000.
2. Галузинський В. М. Педагогіка. Методичні рекомендації для студентів 1-2 курсів. – К., 1990.
3. Джурицкий А. Н. Педагогика: История педагогических идей. – М., 2000.
4. Макаренко А. С. Избранные произведения: В 8-ми т. – М., 1984.

ДІАЛОГ І МОНОЛОГ – ФОРМИ УСНОГО МОВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

**Сахно Я. І., Пивовар Н. М.
Полтава, Україна**

Володінню мовленням як засобом професійної діяльності вчителя треба вчитися. Прикладом цього є досвід А. С. Макаренка, який вважав, що вчитель повинен так говорити, щоб учні почули в його словах волю, культуру, особистість. Обмін емоційними реакціями, знаннями під час педагогічного спілкування проходить у діалогічній та монологічній формах усного мовлення. Монолог – це форма активної мовленнєвої діяльності розрахована на опосередковане й пасивне сприйняття, яка

практично не має зв'язку із промовою співрозмовника ні у структурному, ні у змістовному відношенні [4, с. 67].

Основні комунікативні ситуації вживання монологу в професійно-педагогічному спілкуванні – це мова вчителя в навчально-виховному процесі. Монологічна форма мови використовується педагогами для пояснення, викладу складного за змістом або великого за обсягом матеріалу. Дана форма вимагає від педагога дотримання логіки, переконливих доказів, узагальнень, використання всіх можливостей мовленнєвого впливу (яскраві приклади, що запам'ятовують порівняння, історичні екскурсії) [3, с. 55].

За класифікацією З.С. Карпенко, розробленою на основі ознаки – мети висловлювання, всі монологи діляться на: монолог повідомляючого типу, який підрозділяється на монолог-міркування і монолог-повідомлення; монолог переконуючого забарвлення – примітивна форма ораторського мовлення; монолог ліричний – мовленнєва форма виявлення переживань і емоцій; монолог драматичний – складний вид мови, в якій мова слів є лише акомпанементом іншим системам психічного виявлення [2, с. 85].

Діалог (від грец. «dialogos» – бесіда, розмова) – форма мовлення, завдяки якому відбувається обмін висловлюваннями-репліками, якій властиві малий ступінь організованості й мимовільність (незапланований характером); інтелектуальність (обумовленістю попередніми висловлюваннями), ситуативність (в залежності від обстановки розмови). Діалог як правило протиставляється монологу. Підвидом діалогу є полілог, який з'являється при числі учасників мовного спілкування більше двох. У педагогічному спілкуванні діалог виступає як поперемінний обмін емоційною та раціональною інформацією, перехід ініціативи від викладача до учня та навпаки. Інформаційна повнота діалогічного мовлення суттєво забезпечується жестами, мімікою, а також інтонацією ситуативної обумовленості [1, с. 66].

Під час проходження практики в школі ми спостерігали за мовленнєвою поведінкою учителя та учнів під час уроків. Нашою метою було дослідження того, як відбувається оціночна комунікація між учнями та вчителем і визначити її особливості. Так, під час практики нами були записані вирази, які ми почули від вчителя для підтримки учнів:

Якщо робота була виконана на високому рівні, практично без помилок, учителем використовувались наступні вирази:

Супер
Талановито
Дивовижно
Молодець

Неймовірно
Фантастично
Приголомшливо
Ідеально виконано

Бездоганно
Чудово
Чудова робота
Чудова ідея
Прекрасно
Гарна робота
Геніально
Гарна думка

Краще не буває
Неймовірно
Оригінально
Так тримати
Відмінний результат
Бездоганна робота
Відмінна робота
У тебе все вийшло

Якщо у роботі були деякі незначні помилки, вчителем використовувались наступні форми вербального оцінювання:

Ти робиш значні успіхи
Добре впоралась/впорався
Ти це зробила/зробив
Рада/радий за тебе
Ти швидко вчишся
Твоя думка цікава

Це дуже втішно
Продовжуй у тому ж дусі
У тебе дуже добре виходить
Я знала/знав, що ти впораєшся
Ти на правильному шляху
Значно краще

Якщо вчитель бажав підтримати емоційно учнів, то використовував наступні формулювання:

Щодня тобі вдається усе краще
Ти сьогодні багато
працювала/працював
Ти сьогодні гарно працюєш
Тепер ти все зрозуміла/зрозумів
Старайся, ти можеш
Тепер тебе ніщо не зупинить
Цілком слушно
Отак правильно
Набагато краще
Ти рухаєшся у правильному
напрямку

В тебе є прогрес
Це дійсно щось неймовірне
Тепер ти зрозуміла/зрозумів цей
матеріал
Це завдання вдалося найкраще
Ти вдосконалюєшся
Вже виходить добре
Це здорово
Цього разу ти це зробила/зробив
Ти перевершила/перевершив себе
Ти докладаєш багато зусиль – у тебе
все вийде

Окрім усних виразів, вчителем також підтримка виражалась через написи у зошитах, на кшталт таких:

Ти зростаєш над собою
Молодець, ти проявила/прояви
свою фантазію

Сьогодні справи йдуть набагато
краще
Твоя робота з кожним днем стає
краще

Ти робиш впевнені кроки вперед
Ти вже маєш значні успіхи в цьому
Щоразу краще
Так тримати
Я вражена твоєю роботою
Як тобі це спало на думку?

Ти робиш все так просто
Дякую за відповідальне ставлення до
роботи
Це найкраще, що ти коли-небудь
робила/робив
Я ніколи не бачила, щоб хтось робив
це краще

При виявленні помилок у роботі, вчителем підбирались наступні доречні вирази:

Уважно перевір це завдання
Відшукай помилку
Тут сховалась помилка
Треба ще раз повторити цю тему
Треба потренуватися ще
Спробуй ще раз розв'язати це
завдання
Не поспішай
Зможеш самостійно знайти помилку?

Ти дійсно на вершині
Я дуже пишаюсь тобою
Ти дійсно в темі
Ти все зрозуміла/зрозумів
Ти майже все зрозуміла/зрозумів
Я рада бачити, що ти так вправно
працюєш
Вітаю, тобі підкорилося складне
завдання

Ти швидко вчишся
Я вірю у твої сили
Щиро радію твоїм успіхам

Уважніше, будь ласка
Перечитай, спробуй знайти помилку
Спробуй самостійно знайти помилку
Не все вдалося, наступного разу буде
краще
Треба попрацювати додатково над
такими завданнями
Є над чим працювати, я тобі
допоможу
Потренуйся виконувати таке завдання
Хід розв'язку правильний, спробуй
знайти помилку

Таким чином, на основі проведеного дослідження було встановлено, що оціночні висловлювання вчителя можуть допомагати йому віднайти потрібні доречні слова та коментарі різноманітних видів робіт: самостійної, парної, групової, проектної діяльності учнів тощо; дають змогу зробити зауваження без зайвих образ, підтримати й надихнути кожного оригінальним й несхожими на інших коментарем.

Список використаних джерел:

1. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування: навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова та ін. ; Нац. фармацевт. ун-т. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 139 с.
2. Карпенко З. С. Аксіологічна психологія особистості : монографія / Зіновія Карпенко. 2-ге вид., перероб., допов. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2018. 719 с.

3. Келли Джордж А. Теория личности. Психология личных конструктов / Д. А. Келли ; пер. с англ. и науч. ред. А. А. Алексеев. СПб. : Речь, 2000. 249 с.
4. Король Л. Д. Психологія формування національного характеру (психолінгвістичний аспект): навч.-метод. посіб. / Л. Д. Король ; Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2012. 225 с.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ІГОР НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

*Севост'янова К. В.
Кременчук, Україна*

Науковий керівник: Горпинко Тетяна Анатоліївна,
учитель англійської мови Кременчуцького ліцею №11 «Гарант»
Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області

Комунікативний підхід до навчання іноземним мовам є сьогодні методичним стандартом. Реалізація комунікативного підходу у навчальному процесі з іноземної мови означає, що формування іншомовних мовленнєвих навичок і умінь відбувається шляхом і завдяки здійсненню учнем іншомовної мовленнєвої діяльності. Іншими словами, оволодіння засобами спілкування (фонетичними, лексичними, граматичними) спрямоване на їх практичне застосування у процесі спілкування. Оволодіння уміннями говоріння, аудіювання, читання та письма здійснюється шляхом реалізації цих видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання в умовах, що моделюють ситуації реального спілкування.

Ідеї дослідження ґрунтуються на важливих положеннях Конституції України, Законів України «Про освіту», Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»), «Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті».

Проблема особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України є важливою в контексті євроінтеграції, що посилює актуальність підготовки учнів до міжмовної комунікації, формування у них знань з англійської мови та зарубіжної літератури. Комунікативні ігри відіграють важливу роль у цьому процесі. Досягти високого рівня комунікативної компетенції в англійській мові, не знаходячись серед її носіїв – справа дуже важка. Тому завданням вчителя є створення на уроці іноземної мови реальних й уявлених ситуацій спілкування, використовуючи для цього різні прийоми роботи. Одним із таких прийомів є рольова гра [1].